

Predlogi za pripravo na ogled predstave

Najbolj znano različico zgodbe Piskač iz Hamelina sta zapisala brata Grimm v Nemških pripovedkah, objavljenih leta 1816, in jo poimenovala Otroci iz Hamelina.

Leta 1284 je v Hamelin prišel nenavaden mož. Rekel je, da je lovec na podgane. Meščanom je obljubil, da bo, če mu plačajo, iz mesta pregnal vse miši in podgane. Meščani so se strinjali in mu obljubili plačilo. Iz žepa je potegnil piščal in zapiskal. Iz vseh hiš so takoj prišle miši in podgane ter se zbrale okoli njega. Skupaj z njimi je odšel proti reki Weser; na bregu reke je odložil svoja oblačila, zabredel v vodo, živali pa so mu sledile in – utonile.

Meščani so bili rešeni nadloge, vendar so prelomili obljubo, saj niso hoteli plačati obljubljenega denarja. Piskač je razjarjen odšel, 26. junija zjutraj pa se je vrnil v mesto, oblečen v lovca z ogromnim rdečim klobukom. Znova je zaigral na svojo piščal. Tokrat pa iz hiš niso prišle miši in podgane, pač pa otroci – deklice in fantiči, med katerimi je bila tudi županova hči. Gruča otrok mu je sledila na goro, kjer so izginili. Vse to je videla neka varuška, ki je koloni nekaj časa sledila, nato pa se je vrnila v mesto, kjer je razširila novico. Starši so prestrašeni iskali svoje otroke. Takoj so na vse konce, po kopnem in po vodi, poslali sle, da bi našli otroke. Vendar zaman. Sto trideset otrok je za vedno izginilo. Nekateri pravijo, da sta se dva dečka vrnila – eden je bil slep, drugi pa nem, zato kraja, kamor je piskač odpeljal preostale otroke, nista mogla opisati.

Ulica, po kateri so otroci odšli iz mesta, se že od 18. stoletju imenuje Tiha ulica. Tam nikoli ne plešejo in ne pojejo. Pri gori Poppenberg, v bližini Hamelina, kjer naj bi izginili otroci, so meščani v opozorilo postavili dva kamna. Nekateri pa vendarle

pravijo, da so se otroci vrnili z gore v Transilvaniji.

Prebivalci Hamelina so neljub dogodek zapisali v mestno knjigo, na mestni hiši pa stoji napis:

*Leta 1284 po Kristustu
je Hamelin zaradi piskača izgubil
sto trideset tukaj rojenih otrok.*

Leta 1572 je dal župan narediti cerkveno okno s podobo tega dogodka in napisom, natisnili pa so jo tudi na zlatnik.

.....

Eden najtemnejših likov iz nemške pravljicaške zakladnice izhaja iz legende, povezane z mestom Hamelin v Nemčiji. Pravzaprav gre za zgodbo z resnično, zgodovinsko osnovo. 26. julija leta 1284 je iz mesta Hamelin izginilo 130 otrok. Zgodovinarji so našli veliko različnih razlag za izginotje otrok. Nekateri ga pripisujejo kugi, ki je v srednjem veku pustošila po Evropi, nekateri množičnemu preseljevanju v času nemške vzhodne kolonializacije iz Nemčije na vzhod Evrope, nekateri celo križarskim vojnám in odhodu mladih ljudi proti jugu. Plemeniti gospod Augustin von Mörsperg je leta 1592 potoval v Hamelin in dal prerisati motiv na cerkvenem oknu, kjer se pojavlja piskač. To je najstarejša upodobitev zgodbe Piskač iz Hamelina in dokaz, da je bila takrat že znana in razširjena po nemških deželah. Skrivnostnega tujca – piskača oziroma lovca na podgane, ki je povezan z izginotjem otrok, –

zgodovinarji opisujejo kot nekoga, ki je novačil ljudi za preseljevanje na manj poseljena ozemlja na vzhodu Evrope ali pa za odhod na križarske vojne. Dokazano je tudi, da so šele v 16. stoletju v zgodbo prišle podgane in se povezale z izginulimi otroki in piskačem.

Kakorkoli že, Piskač iz Hamelina je dobil domovinsko pravico v ljudskem izročilu in se preselil v številne literarne, likovne in glasbene različice zgodbe.

Režiser predstave Noriyuki Sawa je izjemno zanimiv gledališki ustvarjalec. Spoznajte ga skozi pogovor v gledališkem listu predstave [RibičTaro](#).

Pbliže si oglejte miši in podgane: Miš (latinsko ime rodu *MUS*) in podgana (latinsko ime rodu *RATTUS*) izhajata iz iste družine miši voluharic in hrčkov (latinsko ime družine *MURIDAE*).

Človek se najpogosteje srečuje z domačo mišjo (*mus musculus*). Miš je glodalec in je velika med 7 in 10 centimetrov. Prebiva v človekovi bližini in si rada skrivoma privošči hrano in poljske pridelke. Zato je ljudje nimajo preveč radi; pa vendar lahko postane hišni ljubljencek.

Najbolj znani vrsti podgan sta črna podgana (*rattus rattus*) in siva podgana (*rattus norvegicus*). Podgane so prav tako glodalci in so velike vsaj 12 centimetrov. So pregovorno bistre živali in zelo trdožive. Danes jih imajo ljudje včasih tudi za hišne ljubljenceke.

V srednjeveških mestih so bile miši in podgane huda težava. Higiena je bila takrat slaba, miši in podgane pa so bile številne in so živele v neposredni bližini ljudi. Hranile so se z odpadki. Kugo so prenašale bolhe, ki so živele v podganji dlaki. Tako ni nenavadno, da so podgane zašle v legende in zgodbe še prav posebej v času srednjega veka.

Podgana sodi med živali, ki jim ljudje pripisujejo kar veliko simbolnih pomenov. Ker je kar naprej lačna in zna najti pot do hrane, jo predvsem v Aziji povezujejo z bogastvom in denarjem, po drugi strani pa s pohlepom in skopostjo. Podgane se hitro razmnožujejo, zato simbolizirajo plodnost. Veljajo pa za nečiste, saj brskajo po smeteh. V zahodni simboliki so tako povezanane bolj z negativnimi lastnostmi. Podgana je tudi eno izmed dvanajstih znamenj kitajskega horoskopa.

Predlogi za pogovor po ogledu predstave

- › Zgodba o Piskaču iz Hamelina naj vas spodbudi k razmišljanju o odgovornosti, ki jo prinaša dana beseda. Župan in meščani so Piskaču obljubili plačilo za njegovo delo, po opravljeni nalogi pa so na obljubo pozabili.
 - › Na odru je mesto in vsako mesto ima tudi smetišče. Kako ravnate s stvarmi, ki jih dobite, in kako ravnate z odpadki, ki nastajajo vsak dan?
 - › Poiščite v knjigah in na spletu podobe različnih piščali. Morda tudi sami poskusite izdelati preprosto piščal.
 - › Ali veste, da je piščal, najdena pri [Divjih Babah](#), verjetno najstarejše ohranjeno glasbilo na svetu.
 - › V knjižnici poiščite zgodbe, v katerih nastopajo liki, ki piskajo na piščal. V slovenski ljudski zakladnici jih je kar nekaj. Piščal nastopa tudi v naslovu ene najslavnejših oper. Poiščite naslov in skladatelja te opere.
 - › Oglejte si spletno stran mesta [Hamelin](#) v Nemčiji in spletno stran, ki govori o [Piskaču iz Hamelina](#).
 - › Na spletu poiščite zanimiv muzej v mestu Hamelin. Tam hranijo zbirko, ki lovca na podgane in njegovo zgodbo prikaže skozi stare slikanice, filme, posnete gledališke predstave in glasbo, ki so jo skladatelji napisali po motivih zgodbe o piskaču iz Hamelina.
 - › Več o miših in podganah poiščite v knjigah o živalih ali na spletu.
 - › V knjižnici poiščite še druge zgodbe, kjer nastopajo miši in podgane. Dve od njih sta basni starogrškega basnopisca Ezopa z naslovom Mestna in podeželska miš, druga pa Lev in miš. Francoski basnopisec Jean de La Fontaine je zapisal basen z naslovom Podganje zborovanje. Tudi v slovenskih basnih in živalskih pravljicah nastopajo miši. Poznate morda zgodbe angleške pisateljice Beatrix Potter? V njih najdemo poredne miške in nekaj zelo hudobnih podgan. Malo starejši boste z veseljem prebrali zgodbo o podgani z naslovom Walter, ki jo je zapisala Barbara Wersba. Preberite še zgodbo Svetlane Makarovič o Sapramiški, eni najslavnejših mišk v slovenski literaturi, in ne pozabite na Pekarno Mišmaš.
 - › Na spletni strani naše nacionalne televizije si oglejte njihov »zaščitni znak« in raziščite, kateri slovenski kipar je avtor kipa, ki stoji v parku Tivoli v Ljubljani.
 - › Piskač iz Hamelina v nekaterih drugih jezikih:
 - The Pied Piper of Hamelin, angleško*
 - Rattenfänger von Hameln, nemško*
 - Krysař z Hameln, češko*
 - Il pifferaio di Hamelin, italijansko*
 - Le Joueur de flûte de Hamelin, francosko*
 - A hamelni patkányfogó, madžarsko*
- Še več prevodov najdete na spletu, če vnesete enega od zgornjih naslovov v Wikipedijo in iščete med različnimi jeziki.